

RDEČI PRAPOR

Izhaja
v Ljubljani
vsaki petek.

Glasilo jugoslov. soc. demokracije.

Naročnina znaša: Za avstro-ogrške kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K. — Za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K. — Za Ameriko za celo leto 7.28 K. — Posamezne številke stanejo 10 vin. — Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Štev. 49.

V Ljubljani, dne 7. decembra 1906.

Leto IX.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: **Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana.** — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 8/1.**

Pred ciljem.

Slavnosten dan je bil v soboto v avstrijskem državnem zboru: V drugem in tretjem čitanju je zbornica sprejela volilno reformo, ne le z dvetretjinsko, temveč s tričetrtinsko večino.

Lahko je razumeli navdušenje, ki ga je porodil ta rezultat in ki je zasumelo po zbornici, po tako mnogokratnem pozorišču neduševnih, često do skrajnosti prostih bojov ter je je izpremenilo za nekaj časa v slavnostno, praznično dvorano. Izvzemši malo številce zakrknjenih sovražnikov, mislečih, da je posebno slavno se držati krčno svojih predsodkov, je imela cela zbornica jasen občutek, da je dokončano veliko delo, ki je v svojih glavnih potezah tako ogromnega, globoko sega jočega pomena, da mora v takem hipu obmolkniti malenkostna kritika posameznosti.

Bilo je res čudovito delo, katero je v soboto zaključil zadnji kamen. In ko se poleže prvo veselje, vstanejo hote ali nehote reminiscence v duši in spomin prikljiče zopet vse, kar je bilo v zvezi s podiranjem stare in z zidanjem nove stavbe.

Posebno pa sili slavnostni trenotek socialnega demokrata, da se nekoliko ozre, kajti samo v primerjanju se najde pravo merilo za dosežen uspeh in za svoto napredka. V poslanski zbornici sprjeta volilna reforma pa je predvsem uspeh avstrijske socialne demo-

kracije in nihče ji ne bo mogel odvzeti te zasluge pred zgodovino.

Razne stranke so imele splošno in enako volilno pravico v svojem programu. Ali koliko je bilo to vredno? Bile so stranke, ki so imele pristašev iz starih časov, močna zastopstva in zaveznike v parlamentu, upliv na vlade; ali vse te moči niso nikoli porabile, pa če je kdaj ta ali ona skupina vložila predlog glede uvedanja splošne in enake volilne pravice, je bil dotični predlog, navadno celo nujen, vendar samo obstrukcionističnega značaja, in tisti, ki so ga podali, so sami najbolje vedeli, da je mrtvo porojeno dete; in le zato so podajali take predloge, ker so bili prepričani, da pa-dejo pod mizo in bi se bili sami ustrašili, ako bi bili prišli po kakšnem naključju res na razpravo.

Splošna in enaka volilna pravica je bila meščanskim strankam samo dekoracija, ki je prav primerno zaljšala vsak program. Resnega dela za njo ni storila nobena, temveč vse skupaj so se v najlepši harmoniji rogale socialnim demokratom, če so le povdarjali, da je obstoječi volilni red glavni vir vseh tistih homatij, iz katerih se Avstrija nikoli ni mogla rešiti. Dokler je bila odvisna volilna pravica samo od meščanskih strank, je bila nje usoda brezupna.

To je dejstvo, ki je preznatljivo za naše buržoazne stranke. Svoje korenine je imelo v slepoti in v slabosti. Po vsem na novodobnem gospodarstvu slonečem svetu je odpovedala buržoazija aristokraciji nekdanje velespoštovanje; kakor gospodarsko je zavzela tudi politično tisto mesto, na katerem je nekdanje stalo plemstvo. Samo v Avstriji je bilo drugače.

spečala s hlapcem, kakor je bil želel v svoji previdnosti.

Kako dobro bi bilo sedaj za hlapca, če bi mogla reči, da je ležal Janez enkrat pri njej! Dekle spravi sedaj s svojo trmo župnika v nesrečo. Jezus, Marija, svojega lastnega očeta!

On pa tudi ne more pomagati župniku. Po nauku svetega Ligvorija ni dolžan, da bi se sam priznal krivega in tako rešil župnika. Saj ga ni on naznanil. Tako dobro je študiral svojega Ligvorija, da je vedel, da je vedel, da mu tudi tedaj ne bi bilo treba priznati resnice, ako bi bil sam pisal anonimno pismo škofu. Tako sicer sploh ne bi ravnal proti sobratu, tudi če je svobodomislec. Ali pomagati mu tudi ne more, ker po Ligvorijevem nauku ni prisiljen na to. Zato je tembolj radoveden, kako se pobotata župnik in škof.

Iz teh misli ga je zbudil gospod kanonik, ki ga je povabil na izvrševanje dolž-

Kljub revoluciji, kljub prodirajočemu industrializmu, kljub obogatitju kapitalističnega meščanstva je bilo drugače. Volilni red Schmerlingove spekulacije je dal plemstvu prve gosli v roko in meščanstvo, ki bi bilo v vsaki drugi deželi udarilo po instrumentu, da bi bile popokale vse strune, je bilo srečno in blaženo, če je smelo spremljati fevdalne napeve na kontrabasu.

Tako je postala Avstrija absurdna država. Po sili gospodarskih zakonov se je industrializirala bolj in bolj, meščanstvo se je plodilo, a država je ostala fevdalna. In ni čudo, da je imel klerikalizem v njej velikansko moč; ne kmet, temveč fevdalec je zaščitnik in zaveznik klerikalizma. Povsod se je visoko plemstvo naslanjalo na cerkev in na duhovščino, kakor v katoliških, tako v pravoslavnih, tako v nekrščanskih deželah. V tem tiči tudi tista tajna vez, ki tolmači dejstvo, da niso klerikalci nikoli odločno nastopili za volilno pravico.

Edino upanje je imela splošna in enaka volilna pravica pri delavcih. Čeravno je bila potrebna vsem, razven rojenih privilegirancev, je vendar samo delavstvo čutilo to potrebo, kakor je tudi socializem potreben vsem produktivnim slojem, a imajo vendar samo delavci smisel zanj. Iz čuta potrebe je izviral pri delavcih neugasljivo hrepenenje po volilni pravici in je spremljevalo proletariat na vseh njegovih potih.

Hrepenenje samo seveda ni zadostovalo, kakor ni zadostovalo dokazovanje pravice, kakor ni zadostovalo razkrivanje posledic neenakosti za državo, za industrijo, za meščanstvo, za poljedelstvo, za narode. Kaj naj ko-

nosti. Na škofovo povelje mora biti namreč pri zaslišanju Lenke kot škofovski zapisnikar. Najprej ga je kanonik zaprisegel de silentio observando. Ko je storil prisego, je moral pripeljati obtoženko pred škofovega inkvizitorja.

Ali Lenka ni mogla z leseno nogo po stopnicah, in zato je šla prečastita komisija v jedilno sobo, kjer so postavili razpelo med dve sveči.

Kuharica Lenka, ki je ravnokar izvedela, da so prijeli njeno hčer, si je še brisala oči. In vendar ne sme njeno lice izdati, da je oplakana njena hči. Nikakor ne sme, sicer bi jo še na njena stara leta zapodili iz župnišča, ako bi se izvedelo, da ni devica.

Pa ravno sedaj potrebuje župnik zanesljivo osebo, ki more čuvati njegovo imetje, pošiljati juhe in kruha njegovim siromakom, in držati hlev in hišo v redu.

Le kje neki je župnik? Že dva tedna ga ni in niti znamenja ni, da je živ. Pri svoji sestri tudi ni, ker ji je ona pisala.

Listek.

Hans Kirchsteiger

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan
Dalje.

Seveda pri svobodomiselnem duhovniku pač tudi kaj takega ne bi bilo nemogoče. Ali vražji opravek bode imel župnik, ako se hoče izvleči iz te neprijetne reči. Ob vmišljeni škofovi vsegavednosti bode imel težko delo, ako noče kršiti spovednega pečata; in da tega ne stori, pravi sedaj gospodu upravitelju njegovo čvrsto prepričanje. Vsekakor bode to zelo zanimiv slučaj kazuistike.

Anka ne more pomagati župniku, sicer bi morala izdati njega; tega pa ne sme storiti, ker mu je sama prisegla, da bode molčala. Tako je sedaj, ker neumna ženščina ni slušala njegovega sveta, da bi se

risti vse razkrivanje, dokler so tisti, ki imajo odločevanje v rokah slepi, hotoma slepi? Kako dvigniti meščanstvo proti fevdalizmu, ko se zdi buržoaziji najvišji cilj, doseči milostivo dovoljen vstop pri aristokraciji, kjer je vsa srečna, ako je more posnemati, ne da bi se povzpela do lastnega ponosa? . . .

Hrepenenje proletariata ni moglo roditi sadov, dokler ni narasla njegova lastna moč tako, da je moglo sebi v žile viliti kri. Ali nevtrudljivemu delu se je posrečilo tudi to. Nekdaj zaničevana, zasmehovana, tepena in preganjana socialna demokracija se je razvila v velikana, pred katerim je utihnil vsak smeh in se je plašno skrila porogljivost.

Tedaj je organizirani proletariati lahko nastopil. Dvignil je rdečo zastavo visoko v zrak in kakor grom je zadonela njegova prva, načelna zahteva:

Splošna, enaka volilna pravica!

In danes je zahteva v glavnih potezah uresničena.

Zbornica je sprejela volilno reformo s 194 proti 63 glasom.

Ali je res? Ali je mogoče?

Nehote pride človeku to vprašanje na jezik, kajti danes, ko je utihnil boj in se lahko mirno ogledamo, je videti, kakor bi se bil zgodil čudež.

Kaj? Avstrijska zbornica s svojim razmeroma ogromnim zastopstvom veleposestnikov, s svojimi močnimi reakcionarnimi tendencami, s svojimi blaznimi narodnimi boji, s svojo instinktivno opozicijo proti vsakemu demokratiziranju javnega življenja, ta parlament, v katerem so še pred enim letom odmevali najstrašnejši, proti splošni in enaki volilni pravici naperjeni disakordi, — ta zbor, ki je pel huronske slavospeve, ko je Gauč izrekel, da je splošna in enaka volilna pravica za Avstrijo nemogoča in je divjal, ko je Gauč napovedal volilno reformo, ta parlament, ki je strmoglavil dva ministrstva zaradi volilne pravice, dočim v najeklatantnejših slučajih ustavne kršitve ni imel moči in poguma za odločen protest, ta parlament je sprejel volilno reformo, sprejel s tako ogromno večino?

Da, da, sprejel jo je. In socialna demokracija zapiše lahko to v svojo zlato knjigo. Brez nje bi ne bilo volilne reforme in v pomanjkanju te edine medicine bi bila lahko tudi država propadla v smrdljivem močvirju, ki je bila zašla vanj. Socialna demokracija je bila zdravnik, ki je zapisal parlamentu resnilno zdravilo. Parlamentova zasluga pa je, da je imel toliko poguma, vzeti medicino vzlic nje-

Mladi duhovnik, gospod Avgust, se pa že vede prav tako, kakor bi bil gospodar v hiši in kakor bi bila njegova župnikova kuhinja in župnikovi konji.

In sedaj pridejo celo žandarji pa odpeljejo njeno dete, ona pa jim ne sme zadržati rok, da bi branila svojega pravega otroka! Tudi stari duhovni gospod z zlato verigo okrog vratu jo gleda tako čudno, in gospod uradnik dela slavnosten obraz, ozi-rajoch se, s peresom v roki, na njo.

Cela litanija vprašanj je tu na papirju, ki leži pred starim gospodom z zlatim križem na zlati verigi.

Ali je čista devica? Ali ni nikoli povila otroka? Ali je Anka njeno dete? Ali hoče povedati, kdo je oče njenega otroka? Ali je župnik Hercog oče tega otroka? Kako je mogla biti tako predrzna, da je postala kljub vsem cerkvenim predpisom v zavesti izgubljenega devištva kuharica v župnišču? Kje je porodila otroka? Ali je župnik plačal? Kolikokrat se je spečala z župnikom? Kdaj se je to zadnjikrat zgodilo?

Bilo je še več vprašanj, ki se jih pa ne more objaviti z ozirom na pravnost.

nemu bridkemu okusu, začetkoma sicer pod precejšnim pritiskom zdravnika, pozneje pa vendar prostovoljno v — izpoznanju lastne nemogočnosti. Volilna reforma je povzdignila avstrijski parlament tako, da je sam zahrepenel po svoji pomladitvi in nujno se je potem zgodilo vse, kar je prišlo. Kar se zdi na prvi pogled čudež, ni nič drugega, kakor logično zvezana veriga vzrokov in učinkov. Volilna reforma je prišla, ker je morala priti.

V obstoječi družbi, sloneči na temeljih kapitalizma, ne išče delavstvo svoje rešitve. Tisti, ki menijo, da smatra socialna demokracija volilno reformo za arkanum, ki ozdravi vse bolečine, nas ne poznajo. Naš cilj je in ostane uresničenje socializma — izza volilne reforme se bolj kakor doslej. Saj je ravno proces te preosnove pokazal, kako otroški so ugovori malih duhov, da je socializem nedosežna utopija. Besedico «nemogoče» rabijo ljudje preradi, a bilo bi treba desetkrat premisliti, preden se jo izreče in še tedaj bi bila pomota mogoča. Ravno gorostasne težave, na katere je naletela volilna reforma in ki jih je vendar vse premagala, so primerne, okrepiti samozavest in pogum proletariata ter osvežiti prepričanje, da so dosežni tudi najvišji cilji.

V boju za njih dosego pa bode služila sedaj volilna reforma proletariatu kot izvrstno sredstvo. Zato jo smatra socialna demokracija, ne za več, ne za manj. Novi volilni red postavlja socialno demokracijo pred nove naloge, daje ji priložnost za novo delo. To je njen glavni pomen.

Še razprava v gosposki zbornici in končan bode ta boj. In takoj začno novi boji. Socialna demokracija se lahko veseli svoje zmage, ali nima časa, da bi počivala na svojem uspehu. Dovoeno delo nas kliče na novo delo in zopet velja na vseh črtah stari klic: Naprej!

Naše delo uspeva.

Pojdite v zapeček, malodušna srca, ki obupavate, ker se ne more sezidati palače ljudske svobode čez noč, pa zato mislite in vzdihovaje pripovedujete, da ne pride nikoli pod streho. Ne nadlegujte s svojim žalostnim stokanjem ljudi, ki nimajo časa za mežvanje, ker ga rabijo za delo, s katerim se dosega uspehe.

Pesimisti hočete biti? Ne smešite se! Glejte, naše delo uspeva tako, kakor sami ne bi bili pričakovali, in če poslušate le nekoliko pazneje, morate opaziti, da se pospešuje korak naših

Na vsa vprašanja ni imela vplašena, vzlic svoji starosti sramu zardevajoča obtoženka drugega odgovora, kakor nesigurna zanikanja.

Gospod upravitelj, ki se je zdel v ulogi zapisnikarja sam sebi sila važen, je zapisal vsak odgovor.

To se je zgodilo vse tako hitro, da se je čudil, kako lahkoverno je sprejel kanonik vse. Toda najbrž je to že izurjen praktičar.

Lenka je že mislila, da sme iti. Tedaj je kanonik ukazal upravitelju, naj prižge sveči. In ko sta goreli, je postavil Lenko prav pred razpelo, pa jo je slovesno zapri-segel, da izpove čisto resnico o vsem, kar jo sedaj vpraša. Ko je prisegla to, je vzela nov zapisnik izmed papirjev, pa je ponovil, sklicevaje se na njeno prisego, vsa prejšnja vprašanja.

In sedaj, pod pritiskom prisega, je morala priznati, da ni več devica, da je Anka res njena hči, česar ona niti ne ve, temveč da smatra župnikovo sestro za svojo mater.

Fin smehljal je preletel kanonikovo asketično lice in celo gospod Gros se je nasmehljal, kakor da razume vse. Saj je bilo

čet in da odmeva glasneje in glasneje pod njih nogami, ker naraščajo brez prestanja.

Daleč je še do cilja? Ne bodite dvomljivi; cilj nam prihaja nasproti, pred očmi se nam krajša cesta. Pazite na pomenljive epizode in razumeli bode to.

Eno tako epizodo povemo.

V nedeljo popoldan je bil v tržaškem delavskem domu nenavaden shod. Kakor že nestelokrat je bila dvorana prepolna, ali v njej so bila sama doslej neznana lica. Železničarji so bili, a železničarji, ki so se doslej izogibali organizaciji proletariata nadaleč; v delavski dom so vstopili železniški uradniki.

Ali veste, prijatelji in neprijatelji, kaj to pomeni?

Uradniki so udje delavskega razreda. Kuponov ne režejo, graščin in polja nimajo; nikakršen kapital jim ne nosi rente. Edina lastnina jim je delavna moč, ki jo morejo prodajati kakor navadni delavec, da ohranijo sebi in svojem za silo življenje in da povečajo profit kapitalistov. Nedvomna resnica, ki so jo tudi čutili. Ali močnejši od resnice so bili predsodki, ki so jim mefistofelsko šepetali, da bi izgubili svojo avtoriteto, da bi škodovali svojem ugledu, da bi bilo zoper stanovsko čast in «dekorum», ako bi se družili z navadnimi delavci in slugami, s svojimi podrejenimi.

Satanska je moč lažljivih predsodkov, ali tudi satan ni nepremagljiv. Zaradi konvencionalnih brezpomembnosti so železniški uradniki prenašali sramežljivo bedo, ki pokriva z ozirom na stanovsko čast lačen želodec z elegantno obleko. Ker je bila stvar vendar huda, so ustanovili svoje lastno društvo, pričakujoči, da se jim vendar posreči, doseči kakšno olajšanje žalostnega položaja. Med uradniki in ostalimi železničarji so se množila nesporazumljenja in vstajala je debela stena višje in višje. Ali pomagal jim ni separatizem, pomagala jim ni uprava, ne lastno društvo, ki se je postavilo na stališče «splendid isolation». Nič se ni izpremenilo, le skrbi in težave so se množile in pomanjkanje je plašilo bolj in bolj.

Enkrat je moralo biti dosti obljub, dosti tolažbe z boljšimi časi, ki pridejo, in tedaj je zavrelo med uradniki. Ze dne 30. novembra se jih je zbralo lepo število v Delavskem domu, v nedeljo pa jih je prišlo iz Trsta in iz drugih krajev toliko, da je bil shod naravnost sijajen. Obljubil je, da pride, predsednik železničarske organizacije, adjunkt sodrug Grüll. Toda v soboto mu je umrl oče in tako mu je bilo nemogoče, potovati v Trst. Naprosili so sodruga E. Kristana, da bi prevzel referat, kar je rad storil, in pod predsedništvom sodruga Kopača se je izvršil krasen shod.

to velevažno odkritje. Torej tudi župnikova sestra je vedela za zmoto. Gotovo se ne bi delala prav Anka, kakor da je njena mati, ako ne bi vedela, da je župnik kriv. In tega ne ve niti škof! Gledal bode, ako izve za župnika obremenjujoči slučaj. Ako se jo vpraša še, sklicevaje se na njeno prisego, kdo je oče njenega otroka, ne bode mogla tajiti, da je župnik.

Toda na to vprašanje dolgo ni bilo odgovora. Kanonik ji je prigovarjal nežno, potem usiljivo. Dopovedoval ji je, da stori dobro delo usmiljenja, ako imenuje očeta. Saj je cerkev, kateri to pove, ljuba dobra mati svojim poslušnim otrokom. In gre se za rešitev očetove duše.

Toda tudi najmilostljivejši prigovori je ne bi bili premagali, da bi bila priznala. Šele prisega, na katero so jo bili zvijačno napeljali, so jo prisilili, da je naposled obotavlja se povedala, da je mlinar Gros Ankin oče.

Na tak odgovor nista bila pripravljena ne kanonik, ne zapisnikar. Poslednji je vrgel pero na mizo, kajti kaj takega ni mogel zapisati proti svojem očetu.

Sodrug Kristan je govoril o poziciji železničarjev v kapitalistični družbi. Njegov uzorni referat nam je nemogoče reproducirati, ker se ne more podati s kratkim posnetkom niti sence izvenrednega retoričnega dela, ki je doseglo brezprimerno velik uspeh. Nepopisno navdušenje je zavladalo po dvorani, ko je končal in zavihral je pravi orkan odobravanja, ki se je končal poleg. Lahko se pravi, da je ostal ves shod do konca pod nepozabnim vtiskom tega briljantnega govora. Neki uradnik je naznanil, da je društvu železniških uradnikov že objavljen izstop tržaskih udov. Strojvodja sodrug Falk je bil tako ginjen, da je jedva izrazil veselje nad shodom. Sodruga Končnik in Klinc sta izjavila, da so delavci brezpogojno pripravljene, dokazati svojo dejansko solidarnost z organiziranimi uradniki v slučaju potrebe. Končno je bil soglasno z velikanskim navdušenjem sprejet predlog sodruga Kristana, da pristopijo uradniki obstoječi železničarski organizaciji in sicer brez vsakega separatizma skupin, skupini.

S kratkim jedrnatim govorom je sodrug Kopač zaključil shod, udeleženci pa so v dolgi vrsti pristopili ter se vpisovali, stari in mladi, visoki in nizki.

Dobro došli, novi sodrugi, v naši bojovni organizaciji! S skupnim delom do skupne zmage!

Draginja.

Po celi državi se opaža zadnji čas zopet močno gibanje konzumirajočih krogov prebivalstva, ki je zasledovalcu javnega življenja že nekaj let dobro znano. Oglašja se zopet viharen klic mase zaradi draginje, zlasti zaradi draginje mesa. Da se razume ljudsko razburjenost, ni treba kdove kakšnega premišljevanja. Situacija je popolnoma jasna: Dohodki najširših slojev so že dolgo, dolgo časa skoraj čisto neizpremenjeni, plače delavcev, manjših uradnikov, zaslužek malih obrtnikov, se ne vzdigne, cene živil pa naraščajo neprenehoma. V vsakem manjšem gospodarstvu se povečuje disharmonija med dohodki in izdatki in blagostanje ljudstva pada rapidno.

Najbolj neznosen postane ta položaj začetkom zime, ko nalaga že čas povečana bremena za kurjavo, razsvetljavo, obleko i. t. d.

Ali letos je razburjenost ljudstva še bolj razdražena, ker se na merodajnem mestu, kjer se sicer tudi doslej ni ničesar storilo za zboljšanje razmer, nepritajeno priznava, da se tudi ne bode ničesar storilo, da se noče olajšati življenja mase... Poljedelski minister grof

Toda inkvizitor je predobro poznal ljudi. Zapovedal je, naj se zapiše izpovedba besedo za besedo. S težkim srcem je slušal sin obrekovanega očeta to zapoved. Vsa kanonikova svarila, celo naštevanja težkih kazni, ki žugajo kuharici zaradi krive prisege, niso mogle pripraviti trdovratne grešnice do tega, da bi bila imenovala župnika kot očeta.

Ker se ni moglo doseči od nje nikakor zaželjenega priznanja, se jo je končno odpustilo. Kanonik je vzel zapisnik in je sam zapisal nanj:

„Obtoženka je vseskozi lažnjiva oseba. Najprvo je tajila vse. Pod prisego pa priznava vsaj, da ni več devica, v sled česar je preiskava z izprašano babico nepotrebna. Na temelju njenega priznanja se ji ukaže, naj takoj zapusti župnišče. Toda ona ni le lažnjiva, temveč tudi zelo hudobna oseba in spletkarka, ki se ne ustraši, iz maščevanja nad njej neljubim prečastitim župnijskim upraviteljem na najgrši način obrekovati njegovega spoštljivega očeta, za katoliško stvar velezaslužnega moža. To nesramno obrekovanje je najboljši dokaz, da je še vedno v grešni ljubezni vdana župniku Her-

Auersperg je izjavil deputaciji agrarnikov, ki je bila pri njem, da vlada nikakor ne bode odprla mej za uvoz živine. Edino iz Italije se sme uvažati neko zelo omejeno število goved, a tudi glede tega je dejal ministrski predsednik Beck, da je to le provizorično sredstvo.

Decidirana izjava grofa Auersperga je povzročila velikansko nevoljo po vseh krajih države in tudi naši konzumentje imajo dovolj razloga za nezadovoljnost ter smejo vprašati, ali ima vlada sploh pravico, postavljati se na tako stališče. Draginja mesa je notorična in kdor odklanja edino sredstvo, ki bi moglo popraviti to razmerje, pokazuje nasprotnika najvitalnejših ljudskih interesov.

Mnenja o pomenu različnih hranil so gotovo zelo različna; ali na katerikoli stališču stoji človek v tem vprašanju osebno, mora priznati, da je meso dandanes eno absolutno najvažnejših hranil, ker tudi najbolj prepričani zagovorniki vegetarične hrane ne morejo odpraviti dejstva iz sveta, da je tak način življenja za široke sloje absolutno predrag. Ako naj hrana brez mesa zadostuje, mora biti zelo racionalna in tedaj ni po ceni, temveč je še dražja od mesne.

Država trdi, da je njen etičen namen pospeševanje blagostanja svojih udov. Predpostavlja, da je to resnično, bi morala skrbeti država v prvi vrsti za telesni blagor vseh državljanov, kajti rimski rek «mens sana in corpore sano» — zdrava duša v zdravem telesu, ostane resničen za vse čase. In če država že ne more urediti razmer v produkciji ter uplivati na pridobivanje prebivalcev, bi morala porabiti svojo moč vsaj v to, da olajša državljanom konzum, zlasti konzum tistih sredstev, brez katerih je zdravje in telesno razvijanje ljudstva sploh nemogoče.

Primerjevalna statistika dokazuje, da zastaje prebivalstvo Avstrije daleč za drugim državam. O patriotizmu se sicer ne govori povsod toliko kakor v Avstriji, ali vsekakor je čuden tisti patriotizem, ki pušča svoje ljudstvo stradati in ga hrani samo s frazami, od katerih še nihče ni postal čvrst in krepak. Patriotično bi bilo predvsem skrbeti za to, da se razvije v domovini zdrav in močan narod, ki bi na vsakem polju ložje in bolje tekmoval z drugimi, kakor pa ljudstvo, ki je trajno nezadostno hranjeno.

Aproviziranje prebivalstva z živili mora biti za vsako javno organizacijo, bodisi to občina, dežela ali država, vprašanje, ki stoji na prvem mestu. Naloge teh skupin so seveda različne, ali reči se mora, da jih pri nas nobena ne izvršuje tako, kakor bi bilo treba.

cogu, ker je tudi župnik pri vsaki priložnosti preganjal tega častivrednega moža in zatiral njegovo delovanje za blagor cerkve. Pripočiti bi bilo torej slaynemu občinskemu predstojništvu, da čimprej odstrani iz občinskega področja za mir v občini tako nevarno osebo.“

Bilo je le še malo časa do odhoda prihodnjega vlaka in gospod inkvizitor bi bil rad še ta dan poročal prečastitemu škofu o svoji misiji. Moral je torej hiteti. Kdove, ali nima dobri upravitelj premehko srce, da bi izgnal ničvredno osebo iz župnišča? To mora vendar še sam storiti. In storil je to v imenu svete cerkve, ki ne more trpeti, da bi ostala oseba, ki ni devica, le še uro v tako sveti hiši, kakršna je župnišče.

Storil je to v imenu škofa, ki mora paziti kot namestnik božji na svetost župnišča.

Že predolgo je trajalo pohujšanje v Gospojni; povrniti se mora tja zopet cerkveni duh. Novi upravitelj ne sme spati niti eno noč več s tako izprideno osebo. Kar je njenega, pa pošlje gospod upravitelj za njo.

Dalje prilh.

Občine se se pri nas s to zadevo sploh še malo pečale. Ljubljana n. pr. študira v sled dolgega drežanja mestno vprašanje ter je srečno dognala, da so v Avstriji le še tri ali štiri mesta, kjer je meso še dražje, kakor pri nas; ali to je doslej tudi vsa pridobitev. Predočuje se nam velikanske težave, ki baje vladajo v tej sferi, ali v resnici je rešitev zelo enostavna; občina ne more regulirati mesnih cen drugače, kakor z lastno režijo. S samimi tablicami, na katerih so zapisane cene mesa, se prav malo pomaga; ne gre se za to, da vidi kupovalec, kako drag je kilogram govedine, temveč za to, da ga dobi ceneje in to bi mogla proizvoditi edino le komunalna konkurenca.

Seveda se s tem ne more rešiti celega vprašanja. Nedvomno je država tukaj najmerodajnejši faktor, kajti zadostne konkurence ne more biti, kjer ni zadostne množine blaga. Mesa pa v celi Avstriji ni dovolj, kajti domača živinoreja izdaleč ne zadostuje za domačo potrebo, od zunaj se pa ne sme uvažati živine zaradi — kuge in patriotizma. Po trditvah vlade je Avstrija dandanes edina država v Evropi — in morda na celem svetu, ki ima zdravo živino, dočim razsaja nad nami in pod nami, na desni in na levi, na Ruskem in na Francoskem, v Bolgariji in v Srbiji, v Rumuniji in v Italiji najhujša živinska kuga. Samo kadar govori kak grof Auersperg z drugimi grofi, ki žive od volov in telet, se izve, da kuga ni vse, ampak da je tudi patriotizem nekaj vreden. Uvažanje živine iz drugih dežel bi bilo po logiki naše vlade škodljivo — avstrijskemu prebivalstvu. «Varovati je treba domačo živino» — to se pravi, ščititi je treba globoki žep raznih veleposestnikov.

Na živinskem trgu pridejo v poštev edino veleposestniki, vse drugo, kar se govori o agrarnih interesih, je samo krinka. Mali kmet ne živi od živinoreje in četudi ima kakšen kos rogate živine, ki jo proda, kadar je zadnji čas, da mora plačati «fronke», je to samo postranski zaslužek in kmet, ki ne bi imel drugih dohodkov, bi moral itak klavrno poginiti.

Kako lažnjivo je sklicevanje na agrarne interese, dokazuje uradna statistika sama, ki nam jasno pove, da niso zaprte meje v interesu avstrijskih, temveč v onem ogrskih živinorejcev. Po avtentičnih podatkih, ki jih je zbral tajnik dunajskega trgovskega gremija, dr. Brichta, se je prodalo leta 1904 na avstrijskih trgih 366.023 kosov goveje živine in 317.701 prešič. Izmed vse živine, kar je bilo tega leta prodane le na dunajskem centralnem živinskem trgu, je bilo 77.70 odstotkov goved in 44 odstotkov prešičev z Ogrskega. Tudi proslavljeni patriotizem scvrkne torej zelo, če se vidi, da se uganja bihvarstvo z mesom na korist ogrskih, torej tujih prodajalcev.

Ugovor glede živinske kuge velja prav malo. Tudi v Avstriji je dosti krajev, v katerih razsajajo živinske bolezni. In tako je v drugih deželah. Ako se konstatira govejo kugo v kakšni srbski vasi, to še ni razlog, da se razglasi celo Srbijo za okuženo in se prepove dovoz iz cele dežele. In na meji se vendar lahko izvrši kontrola. Za avstrijske veterinarje je vendar prevelika žalitev, če se jim podtika, da ne bi mogli ločiti bolne živine od zdrave. Vrhutega se tudi lahko napravi ob mejah klavnice, ker je za kupovalca vseeno, ali je bila žival, od katere dobi on par dekagramov mesa, zaklana v Zemunu, ali pa na Dunaju.

Otvoritvi mej se upirajo tudi kranjski agrarci, ki imajo svoje skrovišče večinoma v klerikalni stranki. Oni naglašajo seveda varstvo kranjske živinoreje. Ali tudi ta je bosa. Čim je dokazano, da v Avstriji sploh ne pride dosti živine na trg, ni nobene nevarnosti za domače živinorejce, kajti ruski in srbski voli bi šli v želodce tistih, ki sedaj sploh ne dobe mesa, za kranjsko govedo bi bilo pa tudi še vedno dosti zob. Stvar je le ta, da bi morali tedaj prodajati tudi Avstrijanci svojo živino za krščanske cene. A živinoreja, ki ne bi mogla izdržati konkurence z živino iz daljnih dežel, pri kateri pridejo v poštev transportni stroški,

katerih nimajo domači producenti, itak ne bi bila nič vredna. Nihče se tudi ne bode upiral pospeševanju domače živinoreje, ali ljudstvo ne more trpeti, da se dá peščici veleposestnikov monopol, s katerim lahko naravnost izstradajo prebivalstvo. Ako so interesi nasprotni, je korist ljudstva stokrat važnejša od koristi maloštevilnih izkoriščevalcev.

Otvoritev mej je v interesu prehranjenja prebivalstva nujno potrebna in to morajo povedati vladi vsi tisti, ki pravijo, da zastopajo ljudske interese in povedati mora to tudi ljudstvo samo.

Politični odsevi.

V gosposki zbornici se že opazuje preobrat v vprašanju volilne pravice ter se sliši, da bode reforma tudi tam pred božičem rešena. Splošno se vidi, da so se najglasnejši kričalci nekoliko omeščali in najbrže je imel ves krik res samo kupčijski namen. Visoki gospodje so pripravljene prodati svojo zahtevo po pluralnem zistemu in cena za to trgovino je numerus clausus, to se pravi število članov, ki jih sme krona imenovati za gosposko zbornico; naj bode poslej omejeno, dočim je sedaj vladar lahko imenoval toliko magnatov, kolikor je hotel. Gosposka zbornica bi torej rada postala še bolj ekskluzivna družba, nego je bila doslej. Glede tega nas srce res ne peče, ali gospodom ne bi bilo treba delati toliko ovinkov; to bi bili lahko povedali takoj, pa bi bilo morda že vse v redu.

Proračunski odsek avstrijske delegacije je imel dne 4. t. m. svojo prvo sejo, na kateri je predložil novi minister za zunanje zadeve, baron Aerenthal svoj ekspozé. Pričakovati ni bilo nič drugega, nego je povedal, namreč, da je razmerje monarhije do vseh držav dobro in prijateljsko. Naglašal je zlasti, da se boljšajo razmere v Turčiji. Glede Srbije je omenjal, da so samo gospodarski odnosi nenormalni, politični pa da so popolnoma normalni. Poslanca Tollinger in Sylvester sta ščuvala proti Italiji. Tollingerju se ne čudimo; vajeni smo tega tudi pri naših klerikalcih, ki ne morejo nikoli dovolj črno naslikati nevarnosti, ki nam baje preti od Italije. Naravno, da je to samo voda na mlin militarizma, ki dobiva tako vedno novo priljubljenost, da zahteva vsak hip nove milione za nove topove, puške, trdnjave in barke. Prave «ljudske» stranke!

V ogrskem parlamentu je minister za notranje zadeve, grof Andrassy silno napadel nemadžarske narode. Iz njegovega govora je bilo razvidno, kako nazadnjaško je mišljenje madžarskih veljakov, ki se hočejo pred celim svetom postavljati s svojo «svobodo» in s svojim «napredkom». Država je grofu Andrassyju vse, živi narod nič. Edino kar živi v teh šovinističnih glavah, je slavna «ogrška državna ideja» in vsem skupaj ne gre v možgane, da se močnih živih organizmov ne more ubiti zaradi kakšne utopične oblike. Povsod, kjer žive razni narodi skupaj, se je pokazalo, da je ravnopravnost prvi pogoj za mirno življenje. Tudi v Avstriji so mislili, da se bode s pomočjo centralističnega germaniziranja lahko vse narode izenačilo, a zgodovina in sedanjost dokazujeta, da se ne more dandanes uničiti niti najmanjšega naroda, ako hoče sam živeti. Ravno tisti progono «agitatorev», ki jih napoveduje grof Andrassy, bodo najbolj zbudili odbojno moč in madžarski političarji bodo vsled svoje borniranosti doživeli ravno nasprotno tega, kar bi radi.

Na francoskem je parlamentarni odsek za reformo justice sprejel z osmimi proti dvema glasoma zakonski načrt, s katerim se odpravlja smrtno kazen. V Avstriji bode treba še čakati nekaj časa na vlado tako modernih nazorov, da bode sama predlagala odpravo tega ostanka iz barbarških časov. Ako se upira čut modernega človeka sploh kodificiranemu maščevanju, katero izraža vsaka kazen, je misel, da se ne moremo rešiti rablja in vislic, naravnost neznosna. Prirodoslovec in psiholog dokazujeta na eni strani, da je vse, kar stori

človek nujno, da se torej nikogar ne more smatrati odgovornega za svoja dejanja, na drugi strani pa izrekajo sodniki kazni, kakor da bi bila «svobodna volja» res kaj drugega, kakor neutemeljena pravljica in kakor bi moglo biti kakšno sodnijsko postopanje res samoposebi zanesljivo. A če se vé, da se sodnik ravno tako lahko zmoti, kakor vsak človek, da se mora zanašati na priče, ki z najboljšim prepričanjem vendar ne morejo točno izpovedovati, da se izreka vsled tega mnogo krivičnih sodeb, o katerih so seveda sodniki in porotniki često v dnu srca prepričani, da se lahko obsodi obtoženca tudi na smrt po nedolžnem. Vsako drugo kazen se lahko vsaj deloma še pozneje popravi. Ali izvršena smrtna obsodba je izvršena in nihče ne prikljče obtoženca več iz groba, pa če bi se pozneje najjasneje dokazalo, da je bil nedolžen. Odprava smrtnih kazni je velik korak napredka in čas bi bil, da se zavé tega tudi Avstrija.

Na Špankem je odstopilo ministrstvo. Kralj je povabil Armija, naj sestavi novi kabinet, kar je ta sprejel.

Na Ruskem se bližajo volitve za dumo. Socialno-demokratska stranka je sklenila, da postavi lastne kandidate, kjer bi pa taka kandidatura povzročila nevarnost, da zmaga vladen kandidat, se priporoča kompromis z revolucionarnimi in radikalnimi strankami, pri čemur pa morajo socialni demokratje strogo varovati svoja načela.

Domače stvari.

Afera umobolnice na Studencu je postala deželnemu odboru zelo neprijetna in namesto, da bi jo rešil na najenostavnejši način tako, da bi popravil napake, kar bi tudi njegovemu ugledu največ koristilo, hodi kakor brez glave po dosedanji poti naprej in misli, da mora za vsako ceno obveljati njegova. Najbolj mu seveda preseda, da se je javnost polastila tega vprašanja in dočim je prezrl priljubljenost, ko bi bil najlojže prišel v dotiko s prebivalstvom, namreč ljudski shod, hoče sedaj delati «stimung» zase, pa se poslužuje sredstev, ki so deloma naravnost otroška. Tako si je dal izreči zaupanje od občine Sv. Device v Polju in je hitro poslal dotično «notico ljubljanskim dnevnikom». O provenienci takih zaupnic se pač po dolgi, dolgi izkušnji že toliko vé, da jim nihče ne pripisuje važnosti. Pa deželni odbor bi končno sam lahko pretehtal, da zaupnica občinskega odbora pri Sv. Device v Polju še davno ne zaleže toliko, kakor mnenje takega shoda, kakor je bil tisti v «Unionu». In tudi za izpričevalo pravičnega postopanja je visoki deželni odbor v velikih skrbih. Pa ker jih ne more dobiti po ravni poti, mu jih mora primerno skrojiti njegov organ «Slov. Narod». Ta je zatrdil v soboto, da se je tudi najvišja zdravstvena oblast v deželi izrekla v tem smislu, da je storil deželni odbor čisto prav. Kdor ima količkaj soli v glavi, se mu je morala zdeti ta trditve čudna. A ker je bilo očividno, da se je hotelo s to notico uplirati na javnost, je bilo treba poskrbeti, da izvé javnost resnico. Zaraditega je poslal permanentni odbor deputacijo, sestojčo iz dr. Ravniharja, dr. Stojca in sodruga Kristana k deželni vladi, da se informira. Tej deputaciji je deželni predsednik, gospod Schwarz decidirano zatrdil, da se zdravstveni svet pri deželni vladi, kateremu je predsednik gospod vladni svetnik dr. Zupanc in na katerega je «Narod» menda mislil, ko je govoril o «najvišji zdravstveni oblasti», sploh ni pečal s to zadevo, ker ni imel za to nobenega povoda. To je potrdil tudi gospod dr. Zupanc, ki je vrhutega omenil, da on tudi cele disciplinarne zadeve ne pozna. Razvidno je torej, da je «Narod» svojo trditve enostavno iz trte izvil, edino zato, da bi javnost mislila, da je zadeva končana in da je bolje, pustiti vse pri miru. Ta smelost je pač velika in dokazuje, da se «Narodu» sploh ne more več verjeti, če kaj trdi. Toda cela stvar ima še drugo stran. Zadeva za javnost ne bi bila končana, pa če bi se bilo tudi sto

zdravstvenih svetov izreklo tako, kakor bi rad deželni odbor in če bi bil dr. Robida tudi v Ameriki ali Afriki, kajti v stvari ni prizadet posameznik, temveč cela dežela in noben samo formalni konec ne more končati zadeve same. Deželni odbor ima samo dve poti: Ali temeljito remeduro, ali pa boj do faktičnega konca.

V adventu smo šele, ali za liberalce je že predpust. Le v času splošne norije je mogoče, uganjati take burke, kakršne uprizarja reprezentat mladine v liberalnem krožku, gospod Cham pod protektoratom «Slovenskega Naroda». Gospodek, ki se razume na politiko tako, kakor zajec na boben, misli menda res, da se bodo socialnim demokratom tresle hlače, če nastopa s svojo «narodno-socialno gardo». Domine, socialni demokratje se smejejo vašim burkam in izvrševalni odbor, nad katerim se znašate v svojem paroksizmu vas uljudno vabi, da jih nadaljujete do svetih treh kraljev. Potem bo dosti maskarad tudi brez vaše glavne narodno-socialne organizacije; če pa hočete, pa tudi tedaj lahko nastopite z njo. Niti kostumov ne potrebujete; komedije bode tako dovolj. Da ima «Narod» za poročilo o taki otroški burki toliko prostora, je njegova stvar. Kadar pojde «Osa» tja, kjer muh ni, bode vsaj nadomestilo za njo. Čudno je pri celi stvari le eno. Dominus Cham se dela, kakor bi imel vse pripravljeno, da pozoblje socialne demokrate tako-le za zajutrk. Ta naivnost bi bila sicer skoraj simpatična, če ne bi bila preveč superlativna in če ne bi bil zelodec prenežen za tako hrano. Ali eno vprašanje: Vi ste, domine Chame, vendar hud svobodomislec. Kaj se vam ne zdi, da bi bila za vaš ultraliberalizem primernjša naloga, da se spravite nad klerikalce? Če nimate toliko korajže, da bi poskusili izpodkopati tla sovražnikom svobodne misli, tedaj, poslabšana izdaja don Kihota, ostanite z vašo korajžo sploh doma, ker pri socialnih demokratov opravite še manj. Če težko kapirate, se vam pa pojasni ta stvar bolj umljivo. Nikdar pa ne flunkajte o «svobodni šoli»! Ta misel ni vzklikla na vašem gnojišču in liberalec sploh nima pravice, govoriti o tej reči. Kaj ne veste, kako «pogumno» je nastopal veleliberalni gospod Plantan na Dunaju? Ne napihujte se; v nekem berilu za ljudske šole je še tista povestica o žabi.

Obsodba. Naš protestni shod na Fužinah pri Ljubljani ob priliki katoliškega shoda so hoteli klerikalci s silo razgnati. Pred shodom so napadli sklicatelje in potem se ovadili sodruga Kordeliča, ki je bil minuli petek obsojen na 12 ur zapora ali 5 K globe in povrnitev sodnijskih stroškov. Kordelič, pravita dve klerikalni priči, je zagnal stol med klerikalce in sta na to tudi prisegli. Sodr. Kordelič ima priče, da tega ni storil; prič pa sodnik ni pripustil. Proti obsodbi se je vložil ugovor, pri katerem bodo zopet predlagane priče, ki so stale ob strani in videle, da sodruga Kordelič ni napravil dotične «pregrče».

Ljubljanski gostilničarji so imeli pretečeni teden zadružni shod, na katerem so razpravljali o svojem položaju in o reguliranju cen za pijače in za jedi. Glavna napaka, ki je bila storjena na shodu, je pač ta, da se je generaliziralo vse, kakor bi bil položaj vseh gostilničarjev popolnoma enak, dočim je vendar nevtajiva resnica, da so razmere v tej obrti zelo različne. Za malega krečmarja je situacija vse drugačna, kakor za velikega restavracijerja; in tudi interesi gostov, s katerimi morajo gostilničarji na vsak način računati, so neenaki. Pri Sacherjih plačujejo gostje po desetkrat toliko za kosček pečenke, kakor v kakšni «Schwemmi», ker hočejo biti na ta način ločeni od «nižjega» ljudstva, katero ne more tako posegati v žep. S poukazovanjem na cene v takih restavracijah se pa ne more utemeljevati zvišanja cen po gostilnah sploh in bi morali manjši gostilničarji izprevideti, da jih veliki s tako politiko naravnost izigravajo. Nihče ne zameri tem obrtnikom, če izkušajo tudi oni izboljšati svoj položaj, ali reakcionarna pot jim nikakor ne more koristiti.

A na njih zboru se je pokazalo mnogo, pre-mnogo reakcije. Utemeljevanje podražnja s tem, da bi dobili delavci vzrok za zahtevo višjih plač, je pač naravnost froclarija. Delavstvo potrebuje boljših mezd že vsled do-sedanje draginje, katero čuti vsekakor bolj kakor gostilničarji. Delavci imajo dosti bojev za svoje lastne interese in si res prav nič ne žele, da bi jih še drugi rabili kot «Sturmbock» za svoje koristi. Sicer je pa nekaj vredno priznanje, da so pri vsakem uspehu delavstva že drugi pripravljeni, ki hočejo za se izkori-stiti delavsko pridobitev. Tako je vsaj potrjeno, da imajo prav socialisti, ki trdijo, da brez izpremembe gospodarskega reda ni rešitve za delavstvo. Svariti moramo pa go-stilničarje tudi pred bojem proti privatni hrani in proti izkuhom. To so namreč pripomočki, brez katerih delavci ne morejo izhajati. Če se potegujejo gostilničarji za boljši zaslužek, je to umevno; če pa hočejo delavcem one-mogočiti, da bi sploh prišli do cenejše hrane, bi bilo pa to izizzvanje, katero naj gostilničarji rajši opuste. Delavski položaj je posebno v Ljubljani tako težaven, da, naravnost nezno-sen, da bi se moralo smatrati vsak korak, ki bi ga hotel še otežčati, za golo sovraštvo. Razmere v gostilničarski obrti so nedvomno nezdrave, ali sanirati se jih ne da po šabloni, temveč je treba za to modernega postopanja, za katero pa zadruga očitno nima smisla. Gostilničarji, ki se zavedajo svoje naloge, najdejo gotovo simpatije delavstva; toda tisti, ki menijo, da je konzument le primeren pred-met za izkoriščanje, se motijo.

V blaznici je bil zadnji čas zopet od-puščen neki strežaj, baje zato, ker so strežaji sploh zahtevali boljšo plačo in je na dotičnika letel sum, da je «naščeval» svoje tovariše. Na Kranjskem je namreč še tako, kakor je bilo drugod pred tridesetimi leti; ako zahteva kdo boljše razmere, mora biti naščuvan. Kdo je neki naščeval deželne odbornike, ko so zasé zahtevali boljšo plačo?

Jezuitizem je našel pristresje pri «Slo-venskem Narodu». To je še hujske, kakor če se napihuje pri klerikalcih, katerim je že nekako po naravi prisojeno. Za list, ki hoče braniti svobodno misel in pospeševati na-prednost, je vendar skrajno sramotno, da zavija resnico tako cinično in tako hinavsko, kakor se je navadilo liberalno glasilo. Prete-čeni teden je pisal «Narod», da se je naj-višja zdravstvena oblast v deželi iz-rekla v tem smislu, da je deželni odbor v zadevi dr. Robide čisto prav ravnal. De-putacija, ki je bila nato pri deželni vladi, je izvedela, da se je «Narod» naravnost debelo zlagal, ker se zdravstveni svet sploh ni pečal z zadevo in — kakor je dejal deželni pred-sednik Schwarz — ni imel niti povoda za to. Čemu izkazuje «Narod» deželnemu odboru take usluge, nam nič ni mar; ali dostojno to nikakor ni. Toda «Narod» se kaj hitro otrese, ako se mu dokaže laž. V pondeljek pravi: «Saj smo sami vedeli, da se zdravstveni svet ni uradno pečal z zadevo; ampak njegovi udje so privatno govorili.» «Narod» je morda celo ponosen na to, da je lagal. Ali tudi svoje čitatelje mora imeti za sila neumne. Kaj naj misli človek, ako čita: «Najvišja zdravstvena oblast je rekla to»? Oblast je oblast. To mnenje je hotel obuditi «Narod», sicer bi moral takoj reči: Posamezne osebe so izrekle mnenje. Toda «Narod» še vedno ne pové resnice. Če se sklicuje na osebe, moramo storiti to tudi mi. Konstatiramo to-rej, da je gospod svetnik dr. Zupanc iz-javil, da ne pozna aktov dr. Robidove afere, da torej o meritumu stvari sploh ne more soditi. Menimo, da je to dosti jasno. Ako «Narod» ne razume, da je tak način pisanja — da rabimo mil izraz — umazan, tedaj je to žalostno za njegovo žurnalistično naziranje in žalostno tudi za liberalce, ki prenašajo tak list.

Idrijski občinski odbor proti draginji mesenine. Klub socialno-demokratskih občinskih odbornikov je v občinski seji dne 1. dec.

podal po svojem referentu, občinskem sveto-valcu sodr. A. Kristanu sledeči nujni pred-log: «Oziraje se na vedno se večajoče po-manjkanje klavne živine v Avstriji, ki pro-vzroča veliko draginjo mesa, vsled katere je ogromnim masam avstrijskega prebivalstva skoro nemogoče uživati meso za svojo hrano — izreka občinski odbor delavskega mesta Idrije svoje globoko obžalovanje nad bese-dami c. kr. poljedelskega ministra, s katerimi je odločno odklonil odprtje mej za uvoz klavne živine, obenem izjavlja, da je veli-kanska krivica, ko c. kr. vlada gre tako zelo na roko interesom avstrijskih in ogrskih vele-posestnikov, škodujoč s tem celemu prebi-valstvu. Občinski odbor delavskega mesta Idrija pričakuje, da c. kr. vlada takoj napravi korake za olajšavo dovoza klavne živine v Avstro-Ogrsko, obenem zahteva še posebej, da se dovoli uvoz inozemske klavne živine ter napravo klavnic na mejah, kjer se klavna živina glavno uvažuje.» — Predlog se je eno-glasno sprejel ter se odposlal c. kr. vladi. — Idrijskemu občinskemu odboru naj bi sledila še druga delavska mesta.

Socialni pregled.

Nadomestne volitve za trgovsko zava-rovalnico za nesgodo bodo, kakor smo že zadnjič naznanili, dne 29. t. m. Imena kan-didatov za posamezne skupine in za razsodišče objavimo v prihodnji številki.

Zahvala.

Podpisani se iskreno zahvaljuje vsem ljubljanskim krojaškim pomočnikom za njihovo velikodušno podporo, s katero me v moji dolgotrajni boleznini tako poštvo-valno podpirajo. Najlepša hvala!

Matija Japelj.

Vabilo

na

ustanovni občni zbor socialističnega političnega društva „Naprej“ v Idriji

kateri bode

v nedeljo, dne 16. decembra t. l.
dopoldne ob 9. uri v prostorih
podružnice „Unije“ avstrijskih
rudarjev v Idriji.

Dnevni red:

1. Čitanje pravil.
2. Vsprejem članov.
3. Volitev odbora.
4. Raznoterosti.

V Idriji, 2. decembra 1906.

Za proponente:

Anton Kristan, Ivan Kokalj, Ivan Strava,
Ivan Seljak, Ivan Podobnik, Frano Peternelj.

NB. Vabilo se vsi socialistično misleči polnoletni rudarji in delavci sploh, obrtniki ter kmetje. Pravila se izdajo v posebni knjižici.

Listnica uredništva.

Miren: Prihodnjic. Za to številko prepozno. — Več dopisov smo morali odložiti radi pomanjkanja prostora.

Sodrugji, zahtevajte po vseh brivnicah, ka-varnah in gostilnah „Rdeči Prapor“!

Umetnost in književnost.

Slovensko gledališče. Opozarjamo naše čitatelje in sodruge na to, da bode dne 13. t. m. uprizorjena Cankarjeva zname-nita satira «Za narodov blagor». Dne 15. t. m. se ponovi to igro.

Delavski koledar 1907 stane v platno vezan 72 vin.; v usnje vezani izvodi bodo po 1-30 K, ki jih je pa treba prej naročiti pri našem upravnistvu. Po pošti 10 vin. več.

Pod spovednim pečatom, I. del. Cena 3 K. Izide v kratkem in se naroča pri idrijski organizaciji. (Sodrug Anton Kristan, rav-natelj občnega konsumnega društva v Idriji.)

Zaveden delavec

in

prijatelj delavstva

ne pije

Koslerjevega piva!

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v. se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, drž. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Šelenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg. — **Jesenice:** Mesar Jakob štev. 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Gorica:** Krehelj Peter, Kapucinske ulice št. 1. — **Reka:** Ricardo Camera, Corso 16.

Shodi.

Vižolje pri Mavhinju. V nedeljo, 8. decembra t. l. ob pol 3. uri popoldan je v go-stilniških prostorih gospoda Blaža G a b r o v c a v Vižoljah javen ljudski shod s sledečim dnevnim redom: 1. Splošna volilna pravica. 2. Duhov-niška plača in občanarja. Zaradi razpora glede bere je shod za vse mavhinjske občanarje zelo važen in je zato pričakovati velike ude-ležbe na shodu, na katerem se bode razpravljalo tudi o tozadavnem odloku okrajnega glavarstva.

Ljubljana. V torek, 27. m. m. je bil tukaj dobro obiskan železničarski shod, na katerem je poročal sodrug K o p a č iz Trsta o starostni preskrbi delavstva na južni železnici. Kakor znano, je zahtevala organizacija ob času zadnje pasivne rezistence, da se ustanovi tudi pri južni železnici provizijski sklad, kakršnega že imajo pri drugih železnicah. Konferenca v Be-ljaku je hotela olajšati upravi južne železnice delo in je sklenila, da se ji predloži gotova pravila, ki jih je organizacija izdala. Ko se pri generalnem ravnateljstvu to izvedeli, so hitro izdali okrožnico, ki naznanja, da je upravni svet sklenil, upeljati starostno pre-skrbo za tiste, ki so bili doslej odkazani na miloščino. Ali ta preskrba je popolnoma ne-zadostna in obsega take določbe, ki jo na-pravijo v raznih slučajih popolnoma iluzorno. Edino, kar more dati železničarjem varnost, je starostni sklad, naj se ga že imenuje pen-zijskega ali provizijskega, ki zagotovi uslužbencem in delavcem pravico do sta-rostne preskrbe, in sicer do take, da bode mogli živeti kakor ljudje. Sodrug K o p a č je prav temeljito razložil pomen takega provi-zijskega sklada in je povdarjal, da pridejo železničarji tudi do tega cilja le, ako bode imeli močno organizacijo. — Potem je govoril še sodrug Kristan o potrebi politične iz-obrazbe za železničarje in o časopisju. Vnela se je daljša debata in končno je bilo sklenjeno, da se skliče začetkom prihodnjega meseca zopet shod. — Sodruge železničarje opomi-njamo, naj pridno agitirajo zanj.

Ljubljana. V torek, 27. novembra so imeli ljubljanski železničarji jako dobro obiskan shod v salonu pri «Stajercu». Poročal je sodrug K o p a č o vprašanju provizijskega sklada, potem je govoril sodrug Kristan o nalogah želez-

ničarske organizacije. Sklenjeno je bilo, da se skliče v kratkem času shod zaradi dnevnega izhajanja »Rdečega Prapora«.

Litija. 26. novembra je bil železničarski shod, na katerem je poročal sodrug Kopač o provizijskem skladu.

Iz Žirov. Na nedeljo, 2. decembra se je vršil popoldne v prostorih sodr. T. Oblaka izborni obisk shod, na katerem je poročal sodr. A. Kristan o političnem položaju skoro poldrugo uro. Govorila sta še sodr. I. Kokalj iz Idrije in Val. Poljanšek iz Dobračevega. — V Žireh se je ustanovila socialno-demokratsko politična organizacija, ki obsega celo žirovsko planoto. V izvrševalnem odboru so zaupniki sodrugov iz Žirov, Nove vasi, Stare vasi, Sela, Dobračeve, Koprivnika, Ledin, Račeve, Žirovskega vrha, Vrsnika itd. — Sploh je veselo življenje po celi žirovski planoti, odkar je začela socialna demokracija svoje delovanje pri nas.

Miren pri Gorici. Poročati vam moram o shodu, ki je velepomemben za naš kraj, kjer res še nikoli ni bilo takega zborovanja, in ki je značilen za goriške razmere sploh. Med goriškimi liberalci in klerikalci razsaja hud boj, ki je ravno v zadnjih časih posebno srdit. Gotovo ne bi bilo to nič posebnega, če ne bi bil način tega boja, ne vemo kako bi boljše rekli: nad vse žalosten, ali pa nad vse smešen. Modrost taktike obeh strank tiči v tem, da skuša druga drugi razbijati shode. Precej neumna se nam zdi ta taktika, pa tudi precej strahopetna. Kdor se tako malo zanaša na svoje pristaše, odnosno na ljudstvo sploh, da se boji, če bi imeli slišati nasprotnika, mora biti slabo podkovan. Kdor zaupa svojim argumentom, se ne bode bal polemike, temveč vesel jo bode. In na misel nam prihaja tudi članek »Rdečega Prapora« o dostojni politiki. Tudi nam se zdi, da se ne more povzdigniti s surovostjo nobenega ljudstva, pa tudi goriškega ne. Slišali smo že mnogo tarnanja, kako zanemarjeni so Slovenci na Goriškem. Ali naj se zopet popravi to na tak način, da se jih vzaja za pretepe? Žalostno je, da morajo socialni demokrate tako vpraševati našo inteligenco, bodisi te ali one stranke. Povemo pa obema, da naj nikar ne računajo pri takih bojih na našo podporo, zakaj mi smo prepričani, da se mora surovost iztrebiti, ako hočemo, da se kdaj povzdigne naše ljudstvo. In po tem načelu se bomo ravnali.

Shod so sklicali klerikalci, ki so naznanili, da prideta dr. Gregorčič in dr. Dermastija. Razvili so veliko agitacijo, kjer so le mogli. Ko so zvedeli liberalci, da bo shod, so tudi oni začeli agitirati. Seveda ima zato vsakdo pravico, ali vendar moramo omeniti, da ne more biti vseeno, kako se agitira. Terorizem ni agitacija, in terorizem je, ako se sili od sebe odvisne delavce, nastopati tako, kakor želi podjetnik. Tako so delali liberalci, ki so na ta način pritiskali, n. pr. na mizarje v Solkanu. Najbolj se je odlikoval mirenski podjetnik Pavletič, ki je prisilil vseh »svojih« 45 delavcev, da so morali priti v nedeljo ob pol 3. uri popoldan v tovarno in od tod so morali korporativno odkorakati na shod. Iz Gorice so štirje tramvajski vozovi pripeljali buržoazijo. Ljudstva se je zbralo daleč nad 1000 oseb. Razglasilo se je tudi naenkrat povsod, da pride sodrug Kristan iz Ljubljane, kar pa ni bilo resnično, ker je bil zadržan vsled nekega važnega shoda v Trstu. Shod je otvoril predsednik katoliškega društva, ki je naznanil sledeči dnevni red: 1. O zavarovanju za starost. 2. Organizacija. 3. Volilna reforma. Potem je bilo treba voliti predsednika. Klerikalci so predlagali g. Vuka, g. Gabršček pa nadučitelja g. Vrbaničiča. Tedaj se je takoj videlo, kakšno miroljubno razpoloženje vlada na shodu. Začelo je vpitje, ki je bilo večasi že bolj podobno tuljenju in rjojenju. Liberalci niso hoteli prepustiti klerikalnega, klerikalci pa ne liberalnega predsedništva. To je trajalo precej časa, a naši sodrugi so se mirno smejali bruhanju strasti. Končno jim je bilo vendar dosti tega ravsa, pa so predlagali sodruga Petejana za pred-

sednika. In pri glasovanju se je pokazalo, da so se motili klerikalci in liberalci, ker večino so imeli socialisti in sodrug Petejan je bil izvoljen. Dal je besedo prvemu naznanjenemu govorniku, Moškercu iz Ljubljane. Ljudje so bili precej razočarani; v Mirnu smo slišali že dobre govornike, Moškerc je bil pa nezno dolgočasen. Povedati tudi ni znal nič zanimivega; to, kar je govoril o zavarovanju za starost, smo že davno slišali od socialnih demokratov, in bolje. Govoril je po priliki četrte ure, a ko je povedal, da je prišel od neke krščansko-socialne organizacije iz Ljubljane, je nastal med liberalci kralav. Moškerc je končal, bodisi ker je mislil, da je že dosti povedal, bodisi ker ga je rabuka prisilila nato. — Potem je dobil besedo sodrug Ropas iz Gorice, ki je pregledno opisal dosedanje boje socialne demokracije za starostno zavarovanje ter mlačnost vlade in parlamenta. Končno je pozval delavce, naj se tudi na Goriškem organizirajo, da postanejo močni, ker drugače nikoli ne dosežejo svojih pravic. — Nato je govoril sodrug Cenkovič iz Gorice. Prav živo je zadel liberalce, ko je omenil zadnjo stavko strojarjev; patentirani narodnjaki so takrat sramotno napadali slovenske delavce in so »zaradi narodnosti« podpirali gospodarje, ko so najemali stavke kaze iz Italije. — Predsednik je dal tedaj besedo gospodu Andreju Gabrščeku, ki pa ni mogel govoriti, ker so se hoteli sedaj klerikalci maščevati ter so zopet rjuli kakor bi se jih drlo. Predsednik je skušal uplivati na razgrajoče, a nič ni pomagalo. Mi obsojamo tako početje z vsvo odločnostjo, ali razumemo ga vendar. Liberalci so le želi, kar so sejali. Ves teden so kričali, da se mora shod razbiti za vsako ceno; in to se je maščevalo nad njimi tako, da njih govornik ni prišel do besede. Vladni zastopnik je hotel že razpustiti shod zaradi viharja, a predsednik ga je prekinil za deset minut. Gospod Gabršček se je odpoval besedi in ko je shod zopet začel, je imel dobiti Gostinčar mlajši besedo. Sedaj pa zopet on ni mogel govoriti. Maščevali so se liberalci, pa so oni dvignili hrup, ki je neprenehoma naraščal. In tedaj je predsednik zaključil shod. — Pozneje je bil v dvorani zaupen shod, kjer so govorili klerikalci. Vmes je posegel tudi sodrug Petejan. Socialni demokrate so sklenili, da skličejo v kratkem sami shod v Mirnu, kamor bodo povabljeni tudi liberalci in klerikalci. Ali mi bomo poskrbeli zato, da bode vsakdo lahko govoril. Bojevati se hočemo z argumenti, ne pa s krikom in s surovostjo.

Trst. Zaradi podraženja živil je bil v nedeljo, 2. decembra, v tukajšnjem »Delavskem Domu« javen ljudski shod, na katerem se je zbralo veliko število delavcev. Za predsednika je bil izvoljen sodrug Jernejčič, za zapisnikarja sodrug Regent. Poročal je sodrug E. Kristan iz Ljubljane, ki je temeljito analiziral vzroke vedno naraščajoče draginje in je ostro kritiziral brezbriznost vlade, zlasti poljedelskega ministra grofa Auersperga za to kritično vprašanje. Ravno tako je podvrget kritiki mahinacije agrarcev, ki se izgovarjajo z zaščito kmetov, v resnici pa oskrbujejo samo koristi veleposestnikov. Za besedo se je oglasil tudi sodrug Klinc, potem je govoril še sodrug Kopač. Predsednik je zaključil shod, ki je bil zelo živahen, ob 1/2. uri popoldan.

Ptuj. Dne 17. novembra ob 8. uri zvečer je bil v dvorani gosp. Weisensteina javen ljudski shod z dnevnim redom: Jeli klerikalizem delavnemu ljudstvu škodljiv? Shod, kateremu je predsedoval sodrug Rozman, je bil izredno dobro obiskan. Govoril je sodrug Kopač iz Trsta, ki je v skoraj dveurnem govoru dokazal na podlagi statističnih podatkov škodljivost klerikalizma. Shod je bil tako navdušen, da ni bilo ploskanju ne konca ne kraja. Ko je še predsednik navzočim naznanil, da je mučil delavstva, Schmuk, prestavljen, je z vehementno silo izbruhnil enoglasni klic: Zivela železničarska organizacija! Potem pa je pred-

sednik ob 11. uri zvečer zaključil ta znameniti shod.

Pragersko. Dne 16. novembra se je vršil v gostilni gosp. Malenska društveni shod železničarjev z dnevnim redom: 1. Zavarovanje za starost in železničarji. 2. Eventualnosti. Shodu je predsedoval sodr. Pack. — Poročal je sodr. Kopač o novoizdanem cirkularju južne železnice glede zavarovanja za starost za nedefinitivno nastavljenе uslužbenca. Govornik je povdarjal, da se daje delavcu, kadar je več kot 40 let služboval, res nekako starostno podporo, ki pa je, ker je miloščina, nekaj nestalnega. Na prvi pogled misli marsikdo, da je ta podpora še precej visoka, ker dobe nekateri delavci do 780 K letne upokojnine in to ne da bi bili obremenjeni s kakimi prispevki. Ali če se ta cirkular, ki ima priti s 1. januarjem v veljavo, nekoliko natančneje ogleda, se najde, da so omenjene pokojnine deležni delavci, ki imajo več kakor 4 K 50 vin. dne. Takih delavcev, ki bi imeli to visoko plačo, je pa komaj 5 odstotkov. Večina delavcev ima poprečno plačo 2-20 K. Delavci s tako nizko plačo pa imajo komaj 480 K letne upokojnine, ako so 40 let službovali in je zdravnik konstatiral, da niso za službo več sposobni. Žene pa ne dobijo po možu nikakršne penzije. Govornik je dejal: Doli z beračijo! Vi ne potrebujete miloščine. Železniška uprava naj vpelje provizijski sklad za vse uslužbenca, ki so najmanj eno leto pri južni železnici in niso 55. leta prekoračili. V ta sklad naj plačuje vsak član kakor tudi železnica. Le tako boste preskrbljeni vi, vaše žene in otroci. Da pa to dosežete, je potrebna tesna združitev vseh prizadetih. (Burno odobravanje.) Ko je še sodrug Pičinin navzoče spodbujal k solidarnemu postopanju, se je prešlo na drugo točko dnevnega reda. Ko se je neko lokalno zadevo glede sodruga Novaka rešilo, se je predlagalo z ozirom na to, da sta oba tamojnja mesarja v ceni poskočila, da se bojkotira oba, ako ne znižata s 1. decembrom cene mesu. Občno razburjenost je povzročila izjava Hraštnikovega zastopnika, da je res, da daje že danes v Steinklauberjevo tovarno meso cenejše kot po navadi, in sicer za 8 vinarjev pri kilogramu. Predlog je bil soglasno sprejet in potem je predsednik zaključil shod.

V Sv. Luciji na Goriškem je bil dne 29. novembra jako dobro obiskan železničarski shod, ki je imel nenavadno velik uspeh. Govoril je sodrug Kopač o organizaciji in o starostnem zavarovanju.

Trst. V delavskem domu je bil v soboto, 1. decembra javen železničarski shod za državne železničarje, ki je bil tako obilno obiskan kakor že davno ue. Predsednik je bil sodrug Hul. Na dnevnem redu je bil predmet: Železničarji in njih pomen za družbo. Poročal je sodrug E. Kristan z velikim uspehom; potem je govoril sodrug Kopač. Organizacija na državni železnici se močno razvija.

Na Spodnjem Štajerskem je bilo več železničarskih shodov, ki so bili vsi jako dobro obiskani, in sicer 22. novembra ob 8. uri zvečer v Poljčanah, 23. novembra v Št. Jurju, 24. novembra v Celju pri »zelenem travniku«, 25. novembra ob 11. dopoldan v Brežicah. Na vseh shodih je govoril sodrug Kopač o starostnem zavarovanju železničarjev.

Zidani Most. V nedeljo, 25. novembra ob 8. uri zvečer je bil tukaj ustanovni shod železničarske podružnice, ki nadomesti dosedanje vplačevalnico. Centralo je zastopal sodrug Kopač. Izvoljeni odbor se je konstituiral.

Maribor. V ponedeljek, 19. novembra t. l. je bil 9. uri zvečer v veliki dvorani Goesove pivarne javen železničarski shod. Dvorana je bila natlačena. Poročal je sodrug Kopač iz Trsta o starostnem zavarovanju na južni železnici.

Pragersko. V nedeljo, 18. novembra ob 3. uri popoldan je govoril sodrug Kopač na obilno obiskanem shodu o potrebi železničarske organizacije z velikim uspehom.

Fridava. Dne 18. novembra ob 11. uri dopoldan je bil tukaj javen železničarski shod, na katerem je poročal sodrug Josip Kopač o zavarovanju za starost. Shod je bil dobro obiskan in se je izvršil v ugodnem redu.

Društvene vesti.

Društvo «Ljudski oder» priredi v soboto, 8. t. m. v veliki dvorani «Delavskega Doma», ulica Boschetto 5, II. nastropje znanstveno poljudno predavanje. Predava odvetniški koncipijent gospod Anton Dermota o ženskem vprašanju. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 20 vin. za osebo. Predavanje je jako važno, zlasti za ženske, od katerih pričakuje društvo obile udeležbe.

Iz stranke.

Glede strankinega zbora se je posvetoval izvrševalni odbor pred daljšim časom ter je sklenil, počakati z razpisom do tistega časa, ko bode debata o volilni reformi v poslanski zbornici končana. Jasno je, da se mora strankin zbor pečati s prihodnjimi državnozbornimi volitvami, in ker ni bilo popolnoma izključeno, da bi se bilo v zbornici lahko še kaj izpremenilo glede posameznih volilnih okrajev, bi bila zboru razprava o tej točki otežčana. Sedaj je volilna reforma v poslanski zbornici sprejeta in ni več ovire. Izvrševalni odbor objavi torej v prihodnji številki vse, kar je glede priredbe zbora potrebno, poziva pa že sedaj vse organizacije, naj začno s pripravami, da bode pravočasno vse urejeno. Ni nam treba naglašati, da je ta zbor stranke ravno z ozirom na prihodnje volitve posebne važnosti. Nepochodno potrebno je torej, da so na njem zastopane vse organizacije in sicer vsaka s svojimi lastnimi delegati. Takoj po zboru bode treba začeti z delom za volitve in zato upa izvrševalni odbor, da se udeležijo zbora nedvomno vse organizacije, ki so opravilne. Eventualne predloge se pošlje lahko že sedaj izvrševalnemu odboru, oziroma njegovemu tajniku, sodrugu Mlinarju, eventualno potom našega lista.

Politično društvo «Naprej» se ustanovi v Idriji z delokrogom za Kranjsko in Goriško. Pravila so že vložena pri ministrstvu za notranje zadeve.

Nova okrajna organizacija se je ustanovila v Zireh za sledeče kraje: Ziri, Nova vas, Stara vas, Dobračevo, Selo, Žirovski vrh, Breznica, Korito, Javorjev vrh, Koprivnik, Jarji dol, Opelje, Račevo, Ledine in Vrsnik. Odbor je sestavljen iz sledečih sodrugov: Val. Poljanšek, Ivan Albrecht, Tomaž Oblak, Jernej Mlinar, Jožef Slabe, Fran Reven, Jernej Jereb, Fran Mrovlje. Dopise sprejema sodrug Poljanšek, posestnikov sin, Dobračevo pri Zireh.

Dopisi.

Iz Idrije. Ustanovilo se je socialistično politično društvo «Naprej» z delokrogom po Kranjski in Goriški. Pravila so že 14 dni vložena pri c. kr. vladi. Ko se vrnejo odobrena, skliče se ustanovni zbor. «Naprej» bo: vzbujati socialistično zavest med delavskim in kmetiskim ljudstvom v okolici Idrije, na Primorskem itd. Upamo, da se ga bode oklenilo ogromno število delavstva.

Trst. Proti dosedanji občinski upravi je bil v sredo, dne 21. novembra shod v gledališču Politeamo Rosseti, ki ga je sklicalo splošno društvo trgovcev na drobno. Shoda se je udeležilo kakih 400 malih trgovcev, dočim je bilo gledališče natlačeno — delavcev — socialistov. Povod shodu je bil predlog finančne komisije, ki zahteva zvišanje stana-

rinskega davka tistim, ki plačujejo nad 400 K letne stanarine, in to v svrhu pokritja primanjkljaja, ki je označen v rednih troških s vsoto nad milijon kron. Ker pa pripadajo ravno mali obrtniki in nižji uradniki sloju, ki plačuje omenjene stanarine, so sklicali oni protestni shod, ki se je pa vršil in končal kot shod socialne demokracije. Na shodu, kateremu je predsedoval gospod Cavalcante, je govorilo več govornikov in predlagane so bile od raznih strani 4 resolucije. Seveda so bili govori in resolucije obrtnikov puhle, ter so izražala le gotove želje, toda brez vsakega ognja, brez vsakega ogorčenja; dočim so bili govori naših sodrugov vneti, posebno pa sta sodruga Cerniuz in Pittoni povdarjala, kako težko stališče mora vendar biti dosedanje občinske naprave, ko hoče za pokritje primanjkljaja naložiti nove davke ravno svojim največjim, in lahko se reče edinim podpornikom. Kajti povedati moramo, da se pri vsakih volitvah naslanjajo naši italijanski nacionalci edino le na male obrtnike, t. j. na srednji razred, katerega se ob času volitev predstavlja kot nositelja velikega patrijotičnega ideala in potomca 2000 letne kulture. Tudi so jim naši govorniki povedali, da nikakor niso prišli na shod, da se pridružijo njih protestu, temveč da jim dokažejo, kako potrebno je, da se vsi pošteni meščani družijo ter pri prihodnjih volitvah pošljejo v mestni svet ljudi, ki bodo znali delati tudi kontrolo nad dosedanjo kamoro ter zastopali pravično interese vsega prebivalstva, posebno pa one delavstva.

Nazadnje je bila sprejeta resolucija sodruga Cerniuz, s katero se ne priznava dosedanji mestni upravi pravice, nalagati nove davke, se graja vse njeno dosedanje delovanje ter se jo povabi, da izdela v najkrajšem času nov volilni načrt, po katerem bi bili vsi sloji prebivalstva zastopani v mestnem svetu, in še le tako zastopstvo bi bilo moralno opravilno, urediti popolnoma dosedanje gmotno stanje občine.

Za to resolucijo so glasovali tudi vsi navzoči mali obrtniki, izvzemši pet ali šest njih, ki so oddali svoje glasove resoluciji stavljeni od obrtnikov, ki je propadla, kakor tudi drugi dve. Po shodu je bila velika demonstracija, med katero so peli razne socijalistične pesmi, ter je bilo čuti razne ogorčene klice proti

magistratu, ter za splošno volilno pravico v mestni svet. Po raznih ulicah so šli pred mestno palačo, žvižgajoč pred «Piccolom», Judi pendem, pod okni gospoda Venerziana in pred uradi raznih (?) drugih oblasti. Demonstrantje so se razšli pred delavskim domom.

Restauracija

AUER

Ljubljana

Wolfove ulice št. 12
se priporoča slavnemu občinstvu za obilen obisk.

Spøstovanjem
Jakob Trontelj
restaurater.

Božične, novoletne ter imendanske voščilne listke (dopisnice) s slovenskim besedilom

razpošilja po najnižjih cenah
Wunibald Plann
Dunaj VI., Wallgasse št. 19, poleg 15-5 Rajmundovega gledališča.

Poskusite
in priporočite
izdelke

Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 26-10

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Domača trvdka

Odlikovana v Parizu leta 1904,
v Londonu in Lutichu leta 1905.

Ustanovljeno leta 1854.

Pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12.

priporoča
svoje izvrstno
marčno pivo.

Franc Weinberger

gostilničar in izdelovalec sodavic in pokalic

≡ v Zagorju ≡

se priporoča cenjenim gg. gostilničarjem in delavcem v obilno naročbo svojih izdelkov.

Ugodna prilika za nakup radi stečaja neke velike tovarne
samo 3 goldinarje

stane postni rabeček 5 kilogramov celotne teže (približno 50-60 komadov) pri stiskanju malo poškodovanega, lepo svrščenega, rožna dišečega

25-16 **toaletnega mila**

venja vijoličnega, vrtničnega, ovojničnega, solnčičnega, spajkinega, lilično-mlečnega, šmarničnega, breakvinega sveta i. t. d.
Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Besezedy-utoca 3.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.

52-16 Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. **Zakonično zavarovan.** Davno znamenito neprekoaljiv proti motenju v prebavljanju, želodčnim krčem, koliki, nahodu, prsnim bolečinam, influenci i. t. d. — Cena 12 malim ali 6 velikim steklenicam ali eni specialni steklenici s patentno zaponko 5 K franko.

Thierryevo centifolijino mazilo je odbe znano kot non plus ultra

za vse še tako stare rane, vnetja, poškodbe izpaha in otokline vseh vrat. Cena 2 lončkoma K 3-50, pošilja franko le proti naprej poslanemu denarju ali povzetju

lekarstva A. Thierry v Pregradu p. Rog. Statini

Brodurica s tisoč izvrinimi zahvalami brezplačno in franko. Dobiva se v vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah.

*Potniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na*
Simona Kmetelca
*v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.*

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

52-43

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosario 2 — Trst

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

HOTEL „VEGA“

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

18-15

ob glavni cesti nasproti ljudski šoli.

se priporoča slavn. občinstvu za mnogobrojni obisk. Točijo se pristna bizeljska, ljubomerska, dolenska in vipavska vina ter mengiško dvojno marčno pivo.

Gorka in mrzla jedila ob vsaki uri. — Posebna soba za večje družbe in za društva je na razpolago.

Velik vrt s teraso in krasnim razgledom na kamniške planine in na Šmarno goro.

Za tuje novo opremljene sobe: postelja 1 krono, sob. z dvema posteljama 2 kroni.

Jako ugodna prilika za letoviščarje, za katere se cena primerno zniža.

Na razpolago so vsi domači listi.

Cene navadne, postrežba točna!

Z odličnim spoštovanjem

Anton Maver, lastnik.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna tvrdka!

H. SUTTNER urar, Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža

prej v Kranju

priporoča svoje veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur,

briljantov, zlatnine in srebrnine

17-14

v veliki izberi po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da je razpošiljam po celem svetu. — Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastoj in poštne prosto.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

52-17

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.